

REFERAT Sundheds- og Nærhedsudvalget 2022-2025 d. 07-10-2025

Mødedato Tirsdag d. 07. oktober 2025 kl. 12:00

Mødested D116

Mødedeltagere Steen Vindum, Lars Hansen, Anders Hartvig, Mathilde
Jakobsen, Morten Høgh, Søren Kristensen, Lars Faarup

Indholdsfortegnelse

1. Godkendelse af dagsorden.....	3
2. Drøftelse og beslutning om Sundheds- og Nærhedsudvalgets overlevering til nyt fagudvalg.....	4
3. Orientering om status på indsatsen Nikotinfrit ungeliv.....	7
4. Evaluering af Nærdemokratikonferencen 2025.....	9
5. Godkendelse af anlægsbevilling til 2. runde af Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokale.....	10
6. Drøftelse og beslutning om ansøgninger til 2. runde af Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde i.....	11
7. Godkendelse af anlægsbevilling til etablering af forsøgsordning med landsbypedeller.....	13
8. Drøftelse og beslutning om "Oplæg til landsbypedelordning".....	14
9. Til orientering.....	16
10. Underskriftsside.....	17

Punkt 1: 1. Godkendelse af dagsorden

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Dagsorden godkendt.

Beskrivelse af sagen

Dagsorden skal godkendes.

Punkt 2: 2. Drøftelse og beslutning om Sundheds- og Nærhedsudvalgets overlevering til nyt fagudvalg

15/5504

Resume

Silkeborg Kommunes tværgående Sundhedsfremme- og Forebyggelsespolitik har dannet grundlag for Sundheds- og Nærhedsudvalgets udvalgsmaal og udvalgets arbejde i indeværende byrådsperiode. Sundheds- og Nærhedsudvalget præsenteres for en kort status på politikken og udvalgsmaale forud for en drøftelse og beslutning om udvalgets overlevering til nyt fagudvalg i den kommende byrådsperiode fra 2026.

Indstilling

Sundheds- og Omsorgschefen indstiller til Sundheds- og Nærhedsudvalget,

- at indhold til en overlevering til kommende fagudvalg drøftes
- at der på baggrund af drøftelsen træffes beslutning om hvilke emner, der overleveres til nyt fagudvalg i den kommende byrådsperiode fra 2026

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Drøftet.

De fremviste plancher vedlægges protokollen.

Beskrivelse af sagen

Status på Sundhedsfremme- og Forebyggelsespolitikken og udvalgsmaal
Silkeborg Kommunes tværfaglige Sundhedsfremme- og Forebyggelsespolitik 'Sammen om trivsel og sundhed' blev vedtaget af byrådet i januar 2020. Politikken har lagt grundlag for Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde i byrådsperioden 2022-2025.

Den tværgående Sundhedsfremme- og Forebyggelsespolitik har fire indsatsområder:

- Sammen om en tidlig indsats
- Sammen om lighed i sundhed
- Sammen om at få alle med i fællesskaber
- Sammen om sunde rammer

I udmøntningen af indsatsen arbejdes der bl.a. med generelle, målrettede og strukturelle indsatser. Udover de eksisterende indsatser der allerede sker i forskellige kommunale afdelinger i dag, kan der igangsættes tværgående indsatser, der understøtter politikken.

Sundheds- og Nærhedsudvalgets udvalgsmaal tager udgangspunkt i politikkens indsatsområder. Herunder er der en kort status på udvalgsmaalene ift. hvad der er arbejdet med i 2025 indenfor områderne.

Udvalgsmaal

Status for 2025

Enhedsbekæmpende fællesskaber

Projekt Flere i Fællesskaber herunder fællesskabsguide, mentorordning, brobygning osv.

- Der er arbejdet med en version 2.0 af 'Flere i Fællesskaber' så partnerskabet kan fortsætte med kommunal projektledelse efter projektperiodens afslutning 1. maj 2025.

- Event 'Gå for fællesskabet' afholdt 19. september i samarbejde med Idræt om Dagen og andre partnere.

- Generationsmøder mellem unge og ældre i samarbejde med Marienlund Café og Aktivitetscenter, FGU (forberedende)

grunduddannelse), Den boligsociale helhedsplan, Ældresagen, Selvhjælp Silkeborg m.fl.

- Henvendelser til fællesskabsguides:

- 2024: 259
- 2025 (frem til september): 222 – heraf er 144 af dem fra kommunale afdelinger.

Tobaksforebyggelse og røgfrie miljøer

Røg- og tobaksfrie miljøer udbredes

- Røg, damp og snusfrie miljøer er udvidet til andre lokationer bl.a. Søsportens hus, svømmehallen, trailcenter, Silkeborg Beachvolley, søbad De små fisk

- Indsatsen Nikotinfrit ungeliv har fokus på at klæde forældre og fagfolk omkring de unge på med viden

Forebyggelse af ryge- og tobaksdebut

- Ny lokal hjemmeside www.nikotinfriung.dk

- Ansættelse af ungerådgiver i Sundhedshuset

- Udvikling af materialer og animationsfilm målrettet voksne

- Der tilbydes løbende støtte til borgere, der ønsker at blive røg-, damp- og nikotinfri

Hjælp til rygestop

- Afholdelse af 'Silkeborg kvitter røg, damp og snus' med ca. 60 deltagere på samme hold. Samarbejde med de øvrige 8 midt- og vestjyske kommuner

Alkohol

Programmet 'Fælles om børne- og ungelivet'

- Der arbejdes fortsat med at ændre børn- og unges alkoholkultur via data, beskyttende faktorer, lokalsamfundsindsatser og fokus på en kulturændring i en positiv retning indenfor alkoholområdet

- Indsatsen er udvidet til nu at omfatte 14 ud af 19 udskolingsskoler, 10. klassecenter og 3 ungdomsuddannelser

- Der arbejdes på en lokal udbredelse af Alkohol og Samfunds nationale uge 40 kampagne

Handleplan for at nedsætte ældres alkoholforbrug udarbejdes

- Der har i samarbejde med Regionshospitalet Silkeborg været afholdt et alkoholkursus for 100 medarbejdere på tværs af hospitalet og kommune med fokus på "Hvordan taler vi med borger og patienter om alkohol"

Fysisk aktivitet og bevægelse

Aktiv transport herunder fokus på cyklen som transportmiddel

- I samarbejde med Klimahandlingsplanen (Vej og Trafik) og Kultur- og Borgerserviceafdelingen er der fortsat fokus på aktiv transport med cykling som transportmiddel

- Børn fra 5 dagtilbud og 5 skoler har deltaget i cykelaktiviteter med fokus på leg, læring og trafiksikkerhed

- Personale fra 5 dagtilbud og 5 skoler er tilbudt workshop med fokus på brug af cyklen i hverdag og undervisning

Læs et eksempel på resultatet af samarbejdet her:

<https://danskskolecykling.dk/silkeborg-indsats-aendrer-boerns-cykelvaner/>

- 17 daginstitutioner deltog i Cyklistforbundets kampagne "Vi kan cykle"

- 15 skoler og 1771 elever til tilmeldt Cyklistforbundets kampagne "Vi kan cykle". 1178 elever deltog i kampagnen i 2024

- Der er afholdt 3 cykelkurser for seniorer

<https://silkeborg.dk/borger/trafik-og-parkering/cyklist-i-kommunen/cykelkursus-for-seniorer>

- Kampagne "Vi cykler til Rosengårdscentret" opfordrede i maj seniorer til at tage cyklen ifm. daglige gøremål

Efterbyggelse efter genoptrænings- og rehabiliterende forløb

- Der er fortsat fokus på efterbyggelsestilbud efter endt genoptræning og/eller rehabiliteringsforløb, hvor der bl.a. er fokus på at samarbejde med eksisterende lokale tilbud

Kommende folkesundhedslov

I forbindelse med regeringens aftale om Sundhedsreformen er aftalepartierne enige om at styrke den strukturelle forebyggelse i kommunerne ved at indføre en folkesundhedslov. Strukturel forebyggelse handler om at skabe samfundsmæssige rammer og vilkår, der fremmer et godt helbred både fysisk og psykisk. Loven vil forpligte kommunerne til at arbejde systematisk med og på tværs af velfærdsområder med at styrke folkesundheden og mindske uligheden i sundheden.

Det forventes at regeringen fremsætter lovforslaget om folkesundhedsloven i 2026 og den forventes at træde i kraft 1. januar 2027.

På baggrund af status på Sundhedsfremme- og Forebyggelsespolitikken, udvalgsålene og viden om den kommende folkesundhedslov skal udvalget drøfte og beslutte ønsker og anbefalinger til et nyt fagudvalg i næste byrådsperiode fra 2026.

Økonomi

Følgende indsatser er eksternt finansieret.

Flere i Fællesskaber: Finansieret via Budgetaftalen 2025 med 200.000 kr. i 2025 og 300.000 kr. i 2026, hvoraf de 200.000 kr. går til Fællesskabs guiderne

Fælles om børne- og ungelivet: Delvist finansieret af Trygfonden og Silkeborg Kommune 2020-2027

Nikotinfrit ungeliv: Finansieret af Sundhedsstyrelsens udviklingspulje 2024-2027

Aktiv transport: Delvist finansieret af Klimahandlingsplanen.

De øvrige indsatser er finansieret indenfor den eksisterende ramme.

Bilag

Bilag 1 - Sundhedsfremme og Forebyggelsespolitik

Bilag 2 - Oplæg SNU_07.10.25

Punkt 3: 3. Orientering om status på indsatsen Nikotinfrit ungeliv

24/22442

Resume

Silkeborg Kommune fik juli 2024 positivt tilsagn på en ansøgning til Sundhedsstyrelsens pulje ”Udvikling af ryge- og nikotinstoptilbud til børn og unge 2024-27”. Puljen er ansøgt sammen med Viborg og Skive kommuner. Sundheds- og Nærhedsudvalget får en status på indsatsen.

Indstilling

Sundheds- og Omsorgschefen indstiller til Sundheds- og Nærhedsudvalget,

- at orientering om status på indsatsen ’Nikotinfrit ungeliv’ tages til efterretning

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Taget til efterretning.

De fremviste plancher vedlægges protokollen.

Beskrivelse af sagen

Baggrund

Silkeborg, Viborg og Skive kommuner fik juli 2024 bevilget midler af Sundhedsstyrelsens pulje ”Udvikling af ryge- og nikotinstop til børn og unge”. Projektperioden er 2024-2027. Den overordnede projektledelse er placeret i Viborg Kommune, men der arbejdes sammen på tværs af de tre kommuner ift. udvikling, sparring og erfaringer.

I Silkeborg Kommune er indsatsen tildelt 37 timer/uge. December 2024 blev der ansat en ungerådgiver med fokus på unge og nikotin.

Formålet med indsatsen er at flere børn og unge opnår nikotinfrihed. Der arbejdes primært med:

- Videreudvikle nikotinstoptilbud til børn og unge
- Øget antallet af unge, der deltager i nikotinstoptilbud
- Øge fagpersoners kompetencer indenfor rekruttering og nikotinafvænnelse indenfor målgruppen
- Udvikle bæredygtige lokale modeller for rekruttering og nikotinstoptilbud indenfor målgruppen

Målgruppen i indsatsen er alle børn og unge op til 25 år. Der arbejdes primært med følgende grupper: grundskole (7-10. klasse), ungdomsuddannelse og ’unge voksne’ (udenfor arbejdsmarkedet, unge i job, videregående uddannelser og lignende).

Indsatsen skal ses i sammenhæng med den tværgående indsats ’Fælles om børne- og ungelivet’, hvor målet er at sikre et godt, sjovt og trygt ungeliv, hvor rusmidler fylder mindre.

Aktiviteter og status

I den første del af projektperioden har der, udover rådgivning til de unge, været fokus på udvikling af lokalt materiale og vidensdeling til forældre og fagpersoner omkring unge og nikotin. Formidling og rekruttering af forældre og unge sker i samarbejde med et eksternt kommunikationsfirma.

Herunder er oplyst særlige indsatser, der er arbejdet med indtil nu i indsatsen.

- Ryge- og nikotinstop til unge under 25 år
 - Ansættelse af ungerådgiver
 - Rådgivning til unge
 - Rådgivning til forældre
 - Udvikling på metoden tilpasset unge
- Rekrutteringsindsats

- Udvikling af lokal hjemmeside på tværs af de tre kommuner til forældre og fagpersoner www.nikotinfriung.dk
 - Udvikling af materialer bl.a. plakater og guide til forældre og fagpersoner
 - Udvikling af animationsfilm til forældre og fagpersoner
 - Pop-up på ungdomsuddannelser
 - Oplæg for elever på ungdomsuddannelser
 - Besked til forældre via Aula (udskoling)
 - SoMe annoncering målrettet voksne
-
- Opkvalificere fagpersoner
 - Temamøde for fagpersoner
 - Oplæg for tandplejen
 - Oplæg for studievejledere på ungdomsuddannelser
 - Udbredelse af materiale til SSP-lærere

I den næste del af projektperioden er der fokus på ungerekruttering.

Der har indtil nu i indsatsen været kontakt med 49 unge.

På udvalgsrådet præsenteres udvalget for materialer og uddybning af aktiviteterne.

Økonomi

Indsatsen er finansieret af Sundhedsstyrelsens pulje ”Udvikling af ryge- og nikotinstoptilbud til børn og unge 2024-27”. Der er i alt bevilget 7,4 mio. kr. til indsatsen på tværs af de tre kommuner.

Bilag

Bilag 1 - Oplæg SNU_Nikotinfrit ungeliv_07.10.25

Punkt 4: 4. Evaluering af Nærdemokratikonferencen 2025

25/11032

Resume

Sundheds- og Nærhedsudvalget evaluerer nærdemokratikonferencen ”Hvad kan lokalområderne gøre for at blive mere attraktive – også for tilflyttere?”

Indstilling

Udviklingschefen indstiller til Sundheds- og Nærhedsudvalget,

- at nærdemokratikonferencen evalueres

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Drøftet.

Beskrivelse af sagen

Sundheds- og Nærhedsudvalgets konference ”Hvad kan lokalområderne gøre for at blive mere attraktive – også for tilflyttere?” blev afviklet torsdag 28. august 2025 i rådhusets kantine for lokalråd og byrådsmedlemmer. 17 ud af 29 lokalråd deltog i konferencen.

Programmet indeholdt følgende punkter:

- Velkomst og indledning
- Middag og netværk
- Oplæg v/forsker Kaper Friis Bavnbæk, Institut for Statskundskab, der gav inspiration til, hvordan der fås flere frivillige i lokalrådene, hvad lokalområderne kan gøre for at blive mere attraktive m.v.
- Oplæg v/Andreas Norup Drachmann, Danbolig Silkeborg, der fortalte om, hvad potentielle købere lægger mærke til/prioriterer, når de skal vælge beliggenhed for kommende bolig
- Oplæg v/bosætnings konsulent Maria Nielsen, Silkeborg Kalder, der fortalte om, hvordan der bliver arbejdet med tiltrækningen af tilflyttere ude lokalt
- Mulighed for spørgsmål og netværk

Der ønskes en evaluering, som tager udgangspunkt i indholdet i programpunkterne, tiden til de enkelte punkter, faciliteter m.v.

Kortfattet referat incl. benyttede powerpoints vedlægges.

Bilag

Bilag 1 - Referat fra Sundheds- og Nærhedsudvalgets konference 28.08.2025

Bilag 2 - PPT - Levende landsbyer

Bilag 3 - PPT - Bosætning - ejendomsmægler

Bilag 4 - PPT - Silkeborg Kalder

Punkt 5: 5. Godkendelse af anlægsbevilling til 2. runde af Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet

24/31093

Resume

I Budgetaftale 2025 er der i hver af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

Byrådet har 27. maj 2025 afsat 0,7 mio. kr. til lokalrådenes ønsker og aktiviteter indenfor outdoorområdet. Sundheds- og Nærhedsudvalget ønsker nu afsat en ny pulje til samme formål på 0,2 mio. kr., som lokalrådene kan søge fra. Der ønskes derfor en godkendelse fra byrådet af anlægsbevilling på de 0,2 mio. kr.

Indstilling

Koncerndirektør Lauge Rud-Clemmensen indstiller til byrådet,

- at anlægsbevilling samt rådighedsbeløb på 0,2 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter inden for outdoorområdet godkendes

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Indstillingen anbefales.

Beskrivelse af sagen

I Budgetaftale 2025 er der i hvert af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

Byrådet har tidligere bevilget 0,7 mio. kr. til imødekommelse af 1. runde af ansøgninger fra lokalrådene.

Sundheds- og Nærhedsudvalget har på møde 12. august 2025 besluttet, at der skal udbydes en ny ansøgningsrunde til lokalrådene til en pulje på 0,2 mio. kr.

Lokalrådene har nu haft mulighed for at søge fra puljen, hvorfor anlægsbevilling på 0,2 mio. kr. ønskes godkendt således, at lokalrådenes ansøgninger kan tilgodeses.

Økonomi

Økonomistaben oplyser, at anlægsbevilling samt rådighedsbeløb på 0,2 mio. kr. kan gives på Bevilling 92 Nærhed inden for budgettets rammer i 2025.

Punkt 6: 6. Drøftelse og beslutning om ansøgninger til 2. runde af Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor Outdoor- og Nærdemokratiområdet

24/31093

Resume

Sundheds- og Nærhedsudvalget skal drøfte indkomne ansøgninger til 2. runde af pulje til lokalrådenes ønsker inden for Outdoor- og Nærdemokratiområdet herunder træffe beslutning om, hvilke ansøgninger der skal modtage tilskud.

Indstilling

Udviklingschefen indstiller til Sundheds- og Nærhedsudvalget,

- at indkomne ansøgninger drøftes
- at der på baggrund af drøftelsen træffes beslutning om hvilke ansøgninger, der opnår tilskud fra puljen
- at en række tilkendegivelser, jfr. Sagsfremstillingen, gives til ansøgerne

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Følgende projekter blev godkendt – nogle med enkelte bemærkninger eller betingelser:

3. Silkeborg City – Efterårsoplevelse – 25.000 kr.

5. Silkeborg City – Nissescole – 20.000 kr.

7. Voel – Husmosen – 9.000 kr.

8. Voel – Delecykler – 10.500 kr.

9. Fr. dal.-Kragelund – KrageRæs – 20.000 kr.

10. Hinge-Nørskovlund – Beboer-bænk – 8.475 kr.

Beskrivelse af sagen

I Budgetaftalen 2025 er der i hvert af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

På møde 13. maj 2025 besluttede Sundheds- og Nærhedsudvalget at give tilskud til 14 lokalråd med i alt ca. 0,7 mio. kr.

Efterfølgende har Sundheds- og Nærhedsudvalget på møde 12. august 2025 besluttet at udbyde en ny ansøgningsrunde til lokalrådene med en puljestørrelse på 0,2 mio. kr. Retningslinjer vedlægges.

Ved ansøgningsfristens udløb 29. september 2025 var der indkommet 10 ansøgninger fra 8 lokalråd på i alt 392.975 kr.

Ansøgningerne er listet op i vedlagte oversigt. Endvidere vedlægges bilag til understøttelse af oversigten. Relevante ansøgninger har været sendt til udtalelse i Team Outdoor og Fritid, Ejendomme og Teknik- og Miljøafdelingen. Evt. bemærkninger fremgår af oversigten.

I forbindelse med Sundheds- og Nærhedsudvalgets beslutning om tilskud foreslås det, at det tilkendegives overfor ansøgerne, at

- tilsagn om tilskud er under forudsætning af relevante myndighedsgodkendelser. Udvalget har ikke forholdt sig til, om dette kan opnås, hvorfor ansøgerne skal sørge for indhentning af evt. myndighedsgodkendelser (byggetilladelser, tilladelser fra lodsejere m.v.).
- tilsagn om tilskud er under forudsætning af tilsagn fra evt. andre (fonde m.v.), hvis ikke hele tilskudsbeløbet søges/gives af udvalget

- tilsagnet er gældende i 2025
- der ikke medfølger beløb til driften af de godkendte projekter

I retningslinjerne for puljen er det anført, at udbetaling af tilskudsbeløbet ”udbetales efter fremsendt dokumentation for projektets gennemførelse”. Det foreslås, at Sundheds- og Nærhedsudvalget tilkendegiver overfor de tilgodesete ansøgere, at udvalget er indstillet på at udbetale del af tilskudsbeløbet inden gennemførelse af projekt, hvis ansøgerne har økonomisk behov for det.

På anden sag på Sundheds- og Nærhedsudvalgets dagsorden vil der blive søgt om godkendelse af anlægsbevilling af puljebeløbet.

Økonomi

Sundheds- og Nærhedsudvalget har afsat 0,2 mio. kr. til puljen.

Bilag

Bilag 1 - 265577-25 Retningslinjer for pulje til lokalrådenes ønsker inden for outdoor- og nærdemokratiområdet.pdf

Bilag 2 - Outdoor-pulje - oversigt over indkomne ansøgninger

Bilag 3 - Balle Lokalråd ansøger om outdoor fitness system anden ansøgning.pdf

Punkt 7: 7. Godkendelse af anlægsbevilling til etablering af forsøgsordning med landsbypedeller

25/21448

Resume

I Budgetaftale 2025 er der i hvert af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

Sundheds- og Nærhedsudvalget foreslår, at byrådet afsætter 0,1 mio. kr. som ramme til forsøgsordning med landsbypedeller. Der ønskes nu, at byrådet godkender anlægsbevilling på 0,1 mio. kr.

Indstilling

Koncerndirektør Lauge Rud-Clemmensen indstiller til byrådet,

- at anlægsbevilling samt rådighedsbeløb på 0,1 mio. kr. til etablering af forsøgsordning med landsbypedeller godkendes

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Indstillingen anbefales.

Ej til stede Mathilde Jakobsen (C)

Beskrivelse af sagen

I Budgetaftale 2025 er der i hvert af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

Af midlerne har byrådet 27. maj 2025 afsat pulje til imødekommelse af ansøgninger fra lokalrådene til aktiviteter indenfor Outdoor og Nærdemokratiområdet.

Sundheds- og Nærhedsudvalget besluttede på møde 12. august 2025, at muligheden for at etablere landsbypedeller skulle undersøges, og der blev afsat en ramme på 0,1 mio. kr. til en forsøgsordning.

Der er nu udarbejdet et oplæg til landsbypedelordning, hvorfor anlægsbevilling på 0,1 mio. kr. ønskes godkendt af byrådet, således at der kan arbejdes videre med oplægget, og ordningen kan udbredes som forsøg til lokalrådene.

Økonomi

Økonomistaben oplyser, at anlægsbevilling samt rådighedsbeløb på 0,1 mio. kr. kan gives på Bevilling 92 Nærhed inden for budgettets rammer i 2025.

Punkt 8: 8. Drøftelse og beslutning om "Oplæg til landsbypedelordning"

25/21448

Resume

Sundheds- og Nærhedsudvalget skal drøfte et oplæg til landsbypedelordning herunder træffe beslutning om det evt. skal etableres som forsøgsordning hos lokalrådene.

Indstilling

Udviklingschefen indstiller til Sundheds- og Nærhedsudvalget,

- at drøfte oplægget til landsbypedelordning, herunder beslutte om det skal etableres som forsøgsordning hos lokalrådene

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Drøftet. Det blev besluttet at forsøgsordningen etableres.

Ej til stede Mathilde Jakobsen (C)

Beskrivelse af sagen

I Budgetaftale 2025 er der i hvert af årene 2025 og 2026 afsat 1 mio. kr. til Sundheds- og Nærhedsudvalgets arbejde med lokalrådenes ønsker/aktiviteter indenfor outdoorområdet.

Sundheds- og Nærhedsudvalget besluttede på møde 12. august 2025, at muligheden for at etablere landsbypedeller skulle undersøges, og der blev afsat en ramme på 0,1 mio. kr. til en forsøgsordning.

Der er nu udarbejdet nedenstående oplæg til landsbypedelordning. Sundheds- og Nærhedsudvalget skal drøfte oplægget, herunder om der skal arbejdes videre med det i forhold til udbredelse som forsøg til lokalrådene:

Hvad er en landsbypedel

Landsbypedeller yder en væsentlig indsats for deres lokalområde. De hjælper til med mindre opgaver som renhold og vedligehold i lokalområdet. Landsbypedellerne er frivillige - ofte pensionister eller efterlønnere - som finder glæde i at gøre gavn i deres by og samtidig nyder det sociale fællesskab, der automatisk opstår, når man mødes om samme interesse og engagement for lokalområdet. Som lokal landsbypedel yder man en væsentlig indsats som kommunens "øjne" i lokalområderne, da kommunens driftsafdeling ikke altid er til stede dagligt i byerne.

Landsbypedellernes opgaver

I samarbejde med kommunens afdelinger, der forestår drift af veje, pladser og grønne områder, bør der udfærdiges en aftale, der danner grundlag for, at landsbypedeller og kommunens grønne medarbejdere sammen ved, hvem der gør hvad. Dette for at der for den enkelte by er en tydelighed og aftale om, at det frivillige arbejde ikke går ind over de vedligeholdelsesopgaver, som kommunens afdelinger har i den enkelte by. Landsbypedellernes opgaver må gerne være et supplement, der "løfter" helhedsbilledet og samtidig tilgodeser eventuelle planlagte tiltag i områderne.

Eksempler på opgaver som landsbypedellerne kan udføre:

- rengøring og opfriskning af diverse inventar, bænke, bordebænkesæt, skulpturer, mindesmærker mm
- vaske skilte, skraldespande og gadeinventar for alger/snavs
- slå græs ved byskilte/indfaldsveje
- luge og renholde fortove/belægninger på udvalgte placeringer
- Nedfejdning af spindelvæv på fx toiletbygninger og omklædningsrum ca. en gang i kvartalet
- Rengøring og maling af legeredskaber på offentlige legepladser
- Opsamle affald i byen – hvor ingen andre gør
- Ekstra affaldsindsamling på enkelte lokaliteter
- Holde vejriste fri for blade
- Sende praj via kommunens praj-app hvis der skal meldes noget ind
- Luge bede som ikke driftes kommunalt
- Mindesten - registrering af tilstand og mulige tiltag (foto og beskrivelse)

- Holde opsyn med arealer og inventar og melde hærværk og lignende til kommunen

Sådan kan vi organisere en landsbypedelordning i Silkeborg Kommune

Teknik- og Miljøafdelingen foreslår, at en administrativ medarbejder får rollen som kontaktperson for landsbypedelordningen. Lokalråd og borgerforeninger, der er interesserede i at blive en del af ordningen kan henvende sig til kontaktpersonen med henblik på et opstartsmøde og eventuelt tildeling af nogle af de afsatte midler.

Den administrative medarbejder kan bistå med afklaring af vedligeholdelseskontrakter og tilpasning til landsbyens specifikke ønsker og behov. Kontaktpersonen bør også være i løbende dialog med kommunens forskellige drift teams, så det sikres, at landsbypedellerne ikke laver kommunens opgaver.

Det er hensigtsmæssigt, at landsbypedelgrupperne bliver organiseret under en forening. I flere forhold, såsom at søge midler/puljer til udstyr, grej og forbrug som benzin til plæneklipper kræves der et CVR-nummer med tilhørende nemkonto. Derfor foreslås det, at de enkelte byers landsbypedelgrupper kommer til at høre under enten lokalråd eller borgerforening. Der er brug for, at der er nogen, der hjælper med praktiske og administrative forhold, så landsbypedellerne ikke skal skrive ansøgninger og lave papirarbejde omkring deres virke.

Det foreslås også, at den enkelte landsbypedelgruppe udnævner en formand, der har overblik over gruppens opgaver.

Inden ordningen sættes i gang, foreslås der afholdt et informationsmøde, hvor lokalråd og borgerforeninger inviteres.

Forsikringsforhold

Det skal være trygt at være frivillig landsbypedel. Hvis der sker en ulykke, og nogen eller noget bliver skadet, f.eks. et stenslag fra en havetraktor, eller hvis landsbypedellen selv kommer til skade, er det vigtigt at være dækket af en forsikring.

Hvis landsbypedellerne er en del af en forening, er det foreningens ansvar at tegne de nødvendige forsikringer. Det er lovpligtigt for foreningen at have en arbejdsskadesforsikring, og det anbefales også, at de har en ansvarsforsikring og en bestyrelsesforsikring.

Hvis landsbypedellerne ikke er organiseret i en forening, bør de altid undersøge deres egne forsikringsforhold, før de begynder frivilligt arbejde. De bør sikre sig, at deres ulykkes- og ansvarsforsikring dækker ved uheld under frivilligt arbejde.

Personer, der kommer til skade under frivilligt arbejde for Silkeborg Kommune, kan have ret til erstatning i henhold til Lov om Arbejdsskadesikring. Skader skal anmeldes af den institution, hvor det frivillige arbejde udføres.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vurderer, om der er tale om frivilligt arbejde. Hvis det er tilfældet, behandles sagen af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Hvis det er frivillig indsats, behandles sagen af Silkeborg Kommune i henhold til Lov om Arbejdsskadesikring.

Økonomi

Sundheds- og Nærhedsudvalget har afsat 0,1 mio. kr. til forsøgsordning, som kan ansøges af de interesserede lokalråd/foreninger til igangsætning af landsbypedelordningen.

Punkt 9: 9. Til orientering

24/36028

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Taget til efterretning.

Ej til stede Mathilde Jakobsen (C)

Beskrivelse af sagen

Eventuelle emner til udvalgets orientering.

Punkt 10: 10. Underskriftsside

Beslutning Sundheds- og Nærhedsudvalget den 07-10-2025

Protokollen underskrevet.

Ej til stede Mathilde Jakobsen (C)

Beskrivelse af sagen

Udvalget skal godkende beslutningsprotokollen.

For at godkende beslutningsprotokollen, skal hvert medlem underskrive ved at trykke på Godkend.